

2024-09-13

Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se

s.sof@regeringskansliet.se

Diarienummer s2024/00978

Attentions remissvar på betänkandet En statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga (SOU 2024:30)

Om Attention

Riksförbundet Attention är en intresseorganisation för personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) och deras familjer. Vi företräder personer med egna funktionsnedsättningar, anhöriga och personal som möter våra grupper inom till exempel skola, vård, socialtjänst, arbetsförmedling och Försäkringskassan. Bland våra medlemmar finns personer med adhd, autism, Tourettes syndrom, språkstörning samt personer med nedsatt förmåga att läsa, skriva och räkna. Attention har omkring 20 000 medlemmar och ett 50-tal lokala föreningar runt om i landet.

Sammanfattning av utredningens innehåll och förslag

Utredningens uppdrag har varit att ta fram förslag på tydligare åtgärder från samhället när barn och unga har hamnat i kriminalitet genom att tillämpa den ordning som råder i Danmark med ungdomskriminalitetsnämnder. Förslagen ska möjliggöra tidigare, tillräckliga och mer samordnade insatser för att förebygga fortsatt kriminalitet.

I likhet med den danska ordningen föreslår utredningen att beslut om och uppföljning av individuella brottsförebyggande åtgärder till barn och unga i målgruppen bör regleras i en ny särskild lag. Man föreslår också att en ny nationell statlig myndighet inrättas, Myndigheten mot ungdomskriminalitet, MUK. Om det finns risk för att den unge kommer begå brott av allvarligt slag ska MUK besluta om en handlingsplan med brottsförebyggande åtgärder för den unge.

Socialnämnden ska enligt förslaget bli skyldig att verkställa den handlingsplan som MUK har beslutat om. Vid sidan av socialtjänstens ordinarie uppföljning av insatserna ska Kriminalvården ansvara för att följa och kontrollera verkställigheten av handlingsplanen. Målgruppen är barn upp till 18 år, utan nedre åldersgräns, där det finns risk för att den unge kommer att begå brott av allvarligt slag.

Utredningens förslag och bedömningar

Attention håller med utredningen om att för lite har gjorts för att förebygga och förhindra grov kriminalitet och att det behövs nya arbetssätt och metoder för att stoppa rekryteringen av allt yngre till gängen. Behovet av samverkan i ett tidigt skede mellan olika aktörer för att stävja en sådan utveckling är också uppenbart. I juset av detta ser vi fram emot en kommande socialtjänstlag, med ett tydligare förebyggande uppdrag.

Vi ställer oss dock tvekande både till systemet med ungdomskriminalitetsnämnder och till behovet av en ny myndighet. Nedan utvecklar vi våra skäl till detta.

Risk för parallella system

Den nya Socialtjänstlagen innebär att socialtjänsten ska arbeta betydligt mer förebyggande i alla de led som stöd till barn och unga omfattar (orosanmälan, barnavårdsutredning, brottmålsprocess, LVU m.m.). Att inrätta en ny myndighet med ett snarlikt uppdrag riskerar att leda till ett kostsamt dubbelarbete med otydlighet angående vem som beslutar om vad.

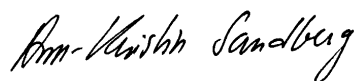
Utredningens förslag innebär att socialnämnden ska verkställa åtgärder som en annan myndighet, MUK, beslutat om riskerar att motverka socialnämndens eget arbete och uppdrag. Vidare saknar utredningens förslag evidens när det gäller påvisbar brottsförebyggande effekt, vilket är ett krav som betonas när det gäller ny lagstiftning på socialtjänstens område och av Socialstyrelsen.

Beaktande av barnets rättigheter

Utvecklingen mot att allt yngre barn dras in i gängrelaterad brottslighet oroar hela samhället. Många vill se en mer repressiv hållning för att stoppa detta. Men i enlighet med barnkonventionen måste alla åtgärder mot barn beakta vad som är barnets bästa. Det innebär inte att samhället ska avstå från att ingripa mot de ungdomar som behöver hjälp att lämna ett kriminellt liv och skadligt beteende, men för att lyckas med det behövs mer än bara strängare straff. Många av de unga som berörs av detta behöver helt andra åtgärder för att förhindra fortsatt kriminalitet, exempelvis psykiatrisk vård, traumabehandling, färdighetsträning, en ordnad skolgång, stöd från avhopparverksamhet, familjebehandling med mera.

Effektivt brottsförebyggande arbete

Att inrätta helt nya myndigheter och nya beslutsorgan tar tid och kräver stora resurser. Vi bedömer att redan befintliga aktörer såsom Socialstyrelsen, skolmyndigheterna, SKR och Kriminalvården tillsammans med socialtjänsten kan samverka bättre och effektivare än i dag för att motverka normbrytande beteende och hindra återfall i brott genom tydliga direktiv. För att vända utvecklingen måste den sociala barn- och ungdomsvården få de resurser som behövs för att stävja den allvarliga situation som hotar både offrens och förövarnas liv och hälsa. Den uppmärksamheten frågan nu har fått bör användas till att fler ser som sin uppgift att förebygga brott och att ingripa tidigt när ett barn visar tecken på att något är allvarligt fel.

Ann-Kristin Sandberg
Förbundsordförande